

Rene Descartes

Descartes Rene (1596-1650), filozof si savant francez, unul dintre intemeietorii filozofiei epocii moderne. Descartes a fost un exponent ideologic al burgheziei franceze in ascensiune; in filozofia lui si-au gasit expresia teoretica nevoile devenite actuale ale dezvoltarii stiintei moderne, care se nastea in lupta cu scolastica medievala. Totodata, conceptia despre lume a lui Descartes oglindeste insuficienta dezvoltare a burgheziei, tendinta ei de a ajunge la un compromis politic si ideologic cu nobilimea si cu biserica. Ca si F. Bacon, Descartes a subliniat insemnatatea practica a filozofiei, contributia ei la sporirea dominatiei omului asupra naturii. Trasatura dominanta a filozofiei lui Descartes o constituie conceptia dualista despre existenta a doua substante, independente una de alta: substanta materiala, cu atributul intinderii, si substanta spirituala, cu atributul gandirii. In filozofia sa, Descartes porneste de la indoiala metodica asupra tuturor cunostintelor, asupra datelor simturilor si chiar asupra existentei lumii si accepta ca unic fapt sigur, care trebuie sa constituie, dupa el, temeiul filozofiei si al stiintei, vestita teza: „Ma indoiesc, deci cuget; cuget, deci exist”.

Descartes are un caracter idealist, deoarece considera ca adevar fundamental, de la care trebuie sa porneasca intrega filozofie, existenta certa a gandirii si nu existenta realitatii obiective. Aceasta teza a influentat idealismul de mai tarziu. Indoiala sa a avut insa o semnificatie progresista, ascutisul ei fiind indreptat impotriva dogmatismului scolastic.

Descartes, a fost un reprezentat de seama al rationalismului in filozofia moderna. Pentru el, criteriul adevarului se afla in ratiunea insasi, in evidenta notiunilor noastre. La baza metodei sale de cunoastere, el a pus deductia, care trebuie sa porneasca de la adevaruri clare si distincte, cunoscute nemijlocit de ratiune. Descartes a recunoscut totusi si valoarea cunoasterii experimentale.

Descartes a adus o contributie insemnata la dezvoltarea matematicii, fizicii, biologiei si a altor stiinte. El a pus bazele geometriei analitice prin initierea metodei sistemelor de coordonate, numite ulterior carteziene, facand posibila aplicarea algebrei si analizei la studiul geometriei, ceea ce a constituit o adevarata revolutie in matematica. A introdus, printre primii, notiunea de marime variabila si aceea de functie, a descoperit legea refractiei luminii, a formulat legea conservarii cantitatii de miscare si a emis, primul, ideea de reflex in fiziologie, Fizica lui Descartes a avut un caracter materialist-mecanicist; el a explicat toate fenomenele naturii prin materia in miscare, aceasta din urma fiind conceputa numai ca deplasare in spatiu. Descartes a extins conceptia sa materialist-mecanicista si

asupra vietii organice. Pentru el animalele sunt automate neinsufletite, omul singur fiind inzestrat cu suflet, existent independent de corp.

Prin latura materialista a gandirii sale, ca si prin orientarea antiscolastica a rationalismului sau, Descartes a contribuit in mare masura la progresul stiintei si filozofiei.